

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Харківської обласної ради

VIII скликання від _____ № _____ - _____

ПРОГРАМА
сприяння розвитку малого та середнього
підприємництва у Харківській області
на 2025-2027 роки

ЗМІСТ

1.	Паспорт Програми	3
2.	Аналіз поточної ситуації	5
3.	Актуальність розроблення та виконання Програми	7
4.	Мета Програми	9
5.	Основні завдання Програми	9
6.	Фінансування Програми	10
7.	Координація та контроль за ходом виконання програми	10
8.	План заходів з реалізації Програми	12

1. ПАСПОРТ
ПРОГРАМИ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
НА 2025-2027 РОКИ

Ініціатор розроблення Програми	Харківська обласна військова адміністрація
Дата, номер документа про затвердження Програми	Рішення Харківської обласної ради VIII скликання від _____ № ____ - ____
Розробник Програми	Департамент економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації
Співрозробники Програми	Департамент цифрової трансформації регіону Харківської обласної військової адміністрації, Департамент агропромислового розвитку Харківської обласної державної (військової) адміністрації, Департамент науки і освіти Харківської обласної державної (військової) адміністрації, Департамент культури і туризму Харківської обласної державної (військової) адміністрації, Управління у справах молоді та спорту Харківської обласної військової адміністрації, Харківський обласний центр зайнятості, Головне управління Пенсійного фонду України в Харківській області, Північно-Східне міжрегіональне управління Державної служби з питань праці, Харківський регіональний фонд підтримки підприємництва, Громадська спілка «Харківський кластер інформаційних технологій», Харківський офіс Європейської Бізнес Асоціації, Громадська організація «Асоціація приватних роботодавців», Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Відповідальний виконавець Програми	Департамент економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації
Назва нормативно-правових актів, на підставі яких розроблена Програма	Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні»; «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»; Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 940); Стратегія відновлення, сталого розвитку та

	цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 821-р; Стратегія розвитку Харківської області на 2021-2027 роки (у новій редакції), схвалена рішенням Харківської обласної ради від 24.04.2025 № 1150 –VIII.
Номер і назва оперативної цілі Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки	Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка. Напрямок «Нові робочі місця, інвестиції та розвиток бізнесу».
Номер і назва оперативної цілі Стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 роки	Оперативна ціль 3.2. Забезпечення стійкості економіки громад регіону в умовах військових загроз. Оперативна ціль 3.3. Підтримка реінтеграційних моделей розвитку малого та середнього бізнесу та соціального підприємництва. Оперативна ціль 4.1. Підтримка інновацій та розвитку підприємництва через розвиток інвестиційно-інноваційної інфраструктури.
Термін реалізації Програми	До 31 грудня 2027 року
Джерела, з яких фінансуватимуться заходи Програми:	- обласний бюджет, - інші місцеві бюджети, - інші джерела фінансування, не заборонені законодавством
Очікуваний обсяг фінансування Програми:	на 2025 рік – тис. грн, на 2026 рік – тис. грн, на 2027 рік – тис. грн.

Директор департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації

Іван ДУДКА

2. АНАЛІЗ ПОТОЧНОЇ СИТУАЦІЇ

За результатами дослідження стану бізнесу в Україні, проведеного в грудні 2024 року компанією Advanter Group за підтримки Центру розвитку інновацій, Офісу з розвитку підприємництва та експорту, національного проєкту Дія.Бізнес у співпраці з Міністерством економіки України, Міністерством фінансів України, Міністерством цифрової трансформації України, Коаліцією бізнес-спільнот за модернізацію України, показник Ukrainian Business Index продовжує відновлюватися після суттєвого падіння у 2022 році.

У грудні 2024 року показник UBI становив 36,9 пункту зі 100 можливих (де менш ніж 50% — зона негативних очікувань, понад 50% — зона позитивних очікувань), проти 33,9 у вересні 2022 року. Виробничий бізнес має кращі очікування, ніж невиробничий. Так, рівень UBI для виробничих компаній становить 41,8 пункту, для невиробничих — 35,2.

Дослідження стану й потреб мікро-, малого та середнього бізнесу (ММСБ) в умовах воєнного стану в Україні вказує на негативні фактори, які заважають відновленню та розвитку підприємницької діяльності: непрогнозованість розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку, що може вплинути на стан бізнесу, відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку, кількості кваліфікованих працівників і капіталу тощо.

Постійна загроза обстрілів, мінування територій та руйнування об'єктів інфраструктури створюють додаткові серйозні перешкоди для функціонування бізнесу, особливо на територіях, які знаходяться в безпосередній близькості до зони бойових дій. Втрата населення через евакуацію зменшує платоспроможний попит, що також негативно впливає на можливість підприємств продовжувати діяльність.

За даними Головного управління статистики у Харківській області, до військової агресії на Харківщині станом на 01 січня 2022 року функціонувало 25808 підприємств, серед яких 25789 – суб'єкти малого і середнього бізнесу, що становить 99,9% від загальної кількості підприємств області.

З початком повномасштабного вторгнення питома вага малих і середніх підприємств не змінилася, але майже на 38% зменшилася загальна кількість діючих підприємств. Станом на 01 січня 2023 року вона склала 16017 підприємств, з них 15018 та 988 – відповідно малі та середні підприємства.

Протягом 2023 року кількість підприємств у регіоні зросла на 17,3% та станом на 01 січня 2024 року становила 18783 підприємства, з яких лише 18 підприємств – суб'єкти великого бізнесу.

За інформацією Головного управління ДПС у Харківській області станом на 01 січня 2025 року в регіоні кількість суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб склала 163275 осіб. Кількість новостворених суб'єктів господарювання в області становила 20505 осіб, з яких 91,84% – фізичні особи-підприємці. Протягом 2024 року припинили діяльність 499 юридичних осіб та 17748 фізичних осіб-підприємців.

До початку повномасштабної військової агресії на Харківщині (станом на 01.01.2022) налічувалось 168162 суб'єктів бізнесу – фізичних осіб.

Таким чином, кількість фізичних осіб-підприємців за останні три роки зменшилась на 4887 осіб.

SWOT-аналіз

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
1. Стійкість малого і середнього підприємництва (далі – МСП), бажання підприємців працювати на користь регіону. 2. Налагоджений відкритий діалог влади та бізнесу з метою вирішення актуальних питань. 3. Доступність державних програм підтримки, що спрямовані на задоволення потреб малого і середнього підприємництва у фінансуванні («Доступні кредити 5-7-9%», «єРобота»). 4. Доступ до міжнародної допомоги та підтримки, доповнення державної підтримки за рахунок грантів та інших програм від партнерів з розвитку та фінансових інституцій. 5. Потужна наукова база регіону, яка дозволяє впроваджувати інновації в різних секторах економіки. 6. Наявність великої кількості закладів професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти, Харківського центру професійно-технічної освіти державної служби зайнятості, що забезпечують підготовку кадрів під потреби бізнесу. 7. Різноманітність галузей, що в умовах воєнного стану дає можливість підприємцям для диверсифікації своєї діяльності. 8. Наявність розгалуженої інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, потужно розвинута мережа Центрів надання адміністративних послуг.	1. Руйнування інфраструктури, логістики, промислових зон. 2. Масштабне мінно-вибухове забруднення регіону. 3. Відсутність державних програм компенсації збитків підприємцям за знищене і пошкоджене майно внаслідок війни. 4. Брак кадрів внаслідок виїзду фахівців у більш безпечні регіони або закордон. 5. Недостатність власних фінансових ресурсів для започаткування та розвитку бізнесу. 6. Низька інвестиційна привабливість та несприятливий інвестиційний клімат в регіоні внаслідок збройної агресії російської федерації. 7. Падіння купівельної спроможності населення. 8. Обмеженість коштів на підтримку наукових досліджень та інновацій. 9. Відсутність механізму страхування ризиків в межах 100 км від зони бойових дій та/або кордону з російською федерацією. 10. Обмежене використання цифрових технологій суб'єктами МСП через високі витрати на адаптацію.

9. Здійснення державної регуляторної політики в регіоні на принципах прозорості, гласності, відкритості. 10. Достатня кількість фінансово-кредитних установ.	
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
1. Розширення міжнародної співпраці для післявоєнного відновлення та економічного розвитку регіону. 2. Спрощення дозвільних процедур для розвитку підприємництва. 3. Розвиток кластерів різної спеціалізації. 4. Реалізація інноваційних проєктів з метою відновлення та розвитку промислового потенціалу регіону. 5. Підвищення енергетичної незалежності бізнесу, зокрема через впровадження відновлювальних джерел енергії, децентралізації енергосистеми. 6. Підвищення трудової мобільності та адаптація ринку праці до місцевих потреб. 7. Розвиток регіональних систем інноваційної інфраструктури (наукові парки, технопарки, хаби цифрових інновацій тощо). 8. Підвищення інвестиційної привабливості в регіоні через розвиток смарт-спеціалізованих галузей. 9. Активізація виробничої кооперації та створення нових робочих місць. 10. Розвиток інклюзивного бізнесу. 11. Зростання рівня зайнятості через створення робочих місць у сфері інновацій.	1. Близькість до кордону з країною-агресором. 2. Загроза безпеці, постійні ризики атак та обстрілів. 3. Руйнація централізованої енергетичної інфраструктури та необхідність залучення значних капіталовкладень на розбудову та розвиток розподіленої генерації. 4. Недосконалість податкового законодавства та механізмів фінансово-кредитної підтримки МСП 5. Висока соціальна вразливість регіону через значну кількість внутрішньо переміщених осіб, ветеранів і людей з інвалідністю, які потребують підтримки. 6. Значна залежність від міжнародної технічної допомоги та інвестиційних ресурсів.

3. АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Харківська область, яка опинилася в епіцентрі військової агресії, стикається з серйозними викликами, що потребують негайних рішень для збереження економічного потенціалу та підготовки до післявоєнного відновлення регіону. Життєво важливі сектори економіки Харківщини, зокрема

аграрний, промисловий та ІТ-сектори, потребують пріоритетної підтримки для збереження своєї функціональності. Наразі основними завданнями є адаптація економіки до умов воєнного часу, мінімізація втрат та створення передумов для нових точок економічного зростання в регіоні.

Окрему увагу слід приділити розвитку малого та середнього бізнесу, які навіть у складних умовах воєнного стану залишаються ключовими драйверами зайнятості та джерелами формування доходів бюджету. Завдяки впровадженню сучасних підходів до управління та стимулювання підприємницької активності, Харківська область може стати взірцем регіональної стійкості.

Малий і середній бізнес, попри виклики, спричинені військовою агресією, залишається важливим фактором економічної стабільності: створює робочі місця навіть в умовах скорочення економічної активності; забезпечує бюджетні надходження, необхідні для фінансування оборони та соціальних витрат; зберігає економічну мобільність через адаптацію виробництва до воєнних потреб (зокрема, розвиток сектору оборонних технологій).

Проте підприємництво стикається з низкою проблем, пов'язаних із нестачею фінансових ресурсів, скороченням ринків збуту, руйнуванням логістики, дефіцитом кадрів, обмеженим доступом до міжнародних ринків та зниженням конкурентоспроможності.

Пріоритетні напрями підтримки МСП у воєнний час:

1. Інновації та адаптація: впровадження технологій для підвищення ефективності в умовах обмежених ресурсів.
2. Відновлення інфраструктури: оперативна реконструкція логістичних ланцюгів і створення умов для збереження виробничих потужностей.
3. Фінансова підтримка: доступ до пільгових кредитів, грантів та державних програм підтримки; залучення міжнародної допомоги для забезпечення життєздатності бізнесу.
4. Розвиток людського капіталу: перекваліфікація кадрів відповідно до потреб регіону.

Для забезпечення стабільності та стійкого розвитку регіону важливо налагодити ефективну взаємодію між владою, громадою та бізнесом. Таке партнерство створить сприятливі умови для підтримки підприємництва навіть у непростих воєнних реаліях та стане міцним підґрунтям для подальшого економічного відродження регіону.

Програма сприяння розвитку малого та середнього підприємництва у Харківській області на 2025-2027 роки (далі – Програма) враховує специфіку воєнного часу та спрямована на впровадження проєктів і заходів, які стимулюватимуть розвиток підприємницької діяльності. Особливу увагу приділено подоланню негативних наслідків військової агресії, відновленню сприятливого бізнес-середовища, а також забезпеченню сталого розвитку й конкурентоспроможності малого і середнього бізнесу.

4. МЕТА ПРОГРАМИ

Метою Програми сприяння розвитку малого та середнього підприємництва у Харківській області на 2025-2027 роки є підтримка малого та середнього бізнесу, інноваційного розвитку в регіоні, збереження діючих виробництв, створення нових робочих місць та підвищення конкурентоспроможності області.

Програма спрямована на створення сприятливих умов для відновлення, функціонування та розвитку малого і середнього підприємництва у Харківському регіоні під час воєнного стану.

5. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Мета Програми реалізується шляхом виконання відповідних завдань:

- сприяння відновленню, започаткуванню та розвитку підприємницької діяльності в Харківській області в умовах військових загроз шляхом формування сприятливого бізнес-середовища та дерегуляції господарської діяльності;
- залучення молоді до підприємництва, підтримка інноваційних стартапів;
- сприяння розвитку інклюзивного бізнесу, залученню ветеранів, людей з інвалідністю до регіонального ринку праці шляхом реалізації активних програм сприяння зайнятості, в тому числі компенсаторних програм для роботодавців;
- ефективна взаємодія влади з суб'єктами бізнесу, громадськими об'єднаннями, що представляють їх інтереси, функціонування комунікаційного майданчика для конструктивного діалогу в регіоні;
- координація дій органів влади на регіональному (місцевому) рівні та ефективне використання наявних фінансових ресурсів з метою підтримки МСП у Харківській області;
- забезпечення організаційної, інформаційно-консультативної, навчально-методологічної підтримки МСП;
- сприяння реалізації державної програми «Доступні кредити 5-7-9%», державних та міжнародних грантових програм;
- розширення мережі офісів «Зроблено в Україні» на базі філій Харківського обласного центру зайнятості з метою підвищення поінформованості підприємців щодо діючих програм для бізнесу, надання необхідної підтримки стартапам та українським виробникам, сприяння масштабуванню їх можливостей;
- сприяння підготовці, перепідготовці та підвищенню кваліфікації кадрів для МСП у Харківській області через інтеграцію приватного сектору та закладів професійної (професійно-технічної) освіти, з урахуванням потреб економіки регіону та вимог безбар'єрності;
- забезпечення можливості подання підприємцями заяв про відшкодування збитків, втрат чи шкоди, що завдані внаслідок повномасштабної збройної

агресії російської федерації проти України, до Реєстру збитків, завданих агресією російської федерації проти України;

- організація для представників МСП інформаційно-просвітницьких кампаній щодо небезпеки від вибухонебезпечних предметів, щодо права на компенсацію витрат з гуманітарного розмінування земель сільськогосподарського призначення, порядку сертифікації оператора протимінної діяльності;

- сприяння інноваційному розвитку, цифровій трансформації та підвищенню конкурентоспроможності МСП у Харківській області через залучення до смарт-спеціалізації регіону, розвиток інноваційного потенціалу, організацію навчально-просвітницьких заходів з питань запровадження й використання нових технологій та методів управління господарською діяльністю;

- стимулювання створення та розвитку мережі індустріальних, наукових, технологічних парків у Харківській області з урахуванням викликів воєнного часу;

- сприяння енергетичній незалежності суб'єктів бізнесу області задля безперервної роботи в умовах відсутності електропостачання;

- просування інформаційно-просвітницьких кампаній для представників МСП з питань «зеленого переходу», впровадження міжнародного досвіду, зокрема держав – членів ЄС, у сфері відновлюваних джерел енергії;

- формування позитивного іміджу та культури підприємництва шляхом популяризації ведення бізнесу та інформування про його можливості і переваги.

Заходи з реалізації Програми передбачається виконати протягом 2025-2027 років.

6. ФІНАНСУВАННЯ ПРОГРАМИ

Заходи Програми фінансуються з державного та місцевих бюджетів у межах доступних фінансових ресурсів, а також з інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

Обсяги фінансування з обласного бюджету визначаються щорічно при його формуванні або в процесі виконання залежно від наявних фінансових можливостей.

7. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Виконавцями заходів Програми є структурні підрозділи Харківської обласної військової адміністрації.

Координацію організації заходів у рамках Програми, контроль за її реалізацією, а також забезпечення цільового та ефективного використання залучених фінансових ресурсів здійснює Департамент економіки і міжнародних

відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації (далі – Департамент).

Щорічно Департамент проводить комплексну оцінку результатів виконання Програми, яка базується на обґрунтованих показниках. За необхідності розробляються зміни до Програми, що можуть стосуватися доцільності продовження окремих завдань і заходів, включення нових ініціатив, уточнення показників, обсягів і джерел фінансування, переліку виконавців, а також строків виконання Програми або окремих заходів.